

Something is sparkling in this age of despair

Samen met dertien jongeren
creëerden

Paul Peyskens en Michel Van Beirendonck
de Bronksproduktie

Het Hamletmachien

Pieter Van Bogaert
werd gecharmeerd

door wat hij
'een Brusselse versie'
van Shakespeare noemt.

Geen *Hamlet*. Ook niet *De Hamletmachine*.
Maar: *Het Hamletmachien*.

In december zagen we de 'kamertoneelversie' in de repetitieruimte van Bronks. Vanaf 14 februari kan u wat verderop, in Les Tréteaux, naar de 'zaalversie' gaan kijken. In de programmabrochure noemt Paul Peyskens het vragend een 'speelgoedversie' van Müllers stuk. Ik ben eerder geneigd het een 'Brusselse versie' van Shakespeare te noemen. Hier wordt namelijk een gevoel opgeroepen dat ik eerder slechts ervaren heb bij andere jonge Brusselse kunstenaars. Het bestaat waarschijnlijk al veel langer, maar voor mij werd deze emotie voor het eerst herkenbaar neergezet enkele jaren geleden in Franciska Lambrechts' video *Allons Travailler. Pourquoi? Pourquoi? Pourquoi?* Een eindwerk waarmee ze de landerigheid waar veel van haar generatiegenoten mee zaten verwoordde. Misschien had het iets te maken met de anonimiteit van de hoofdstad, het feit dat die zo concreet kan worden dat men elkaar net daarin kan terugvinden. Of dat men ze zo concreet laat worden omdat men zich nergens anders in wil/kan terugvinden. Anonimiteit of het gebrek aan een identiteit. De aanvaarding van zijn anonimiteit als identiteit.

Is het omdat Brussel de enige Belgische grootstad is? Toch vond Frank Theys, die ook 'het gevoel' kende, in Gent blijkbaar zonder problemen enkele geestesverwanten bij Alain Platel en zijn companen van Victoria. Enkele jaren geleden liet hij dit door Ianka Flerackers in haar *Monoloog* voor *Van al die die niets te zeggen hebben, zijn die die zwijgen 't aangenaamst* op virtueuse wijze vertolken. Misschien zit het in het feit dat Brussel een stad en een dorp is tegelijkertijd (iets zoals het Quartier Latin in het Parijs van de jaren zestig – denk aan de eerste films van de toen nog jonge Nouvelle Vague). En dan was er natuurlijk nog *Iets Anders*, de bewerking van *Drie zusters* Tsjechov waarmee Paul Peyskens, Michel Van Beirendonck en nog zes jongens en

een meisje ons vorig jaar – ergens op een zolderkamer in de Markten – charmeerden. Hoe komt het dat jongeren in Brussel iets anders voelen dan hun leeftijdsgenoten elders in Vlaanderen? Ze lijken ouder en toch lijken hun adolescentieproblemen meer uitgesproken... Hebben ze het in zich of heeft het iets met de volwassenen te maken die hen omringen?

In *Iets Anders* ging het over het isolement van de Russische bourgeoisie; daarin speelden de jongeren 'kleine volwassenen'. *Iets Anders* had nog meer iets van een stijl oefening: leren-werken-met-jongeren-in-theater, eerder dan echt theatermaken. En uiteraard is die Weltschmerz van Tsjechov iets compleets anders dan het existentiële gevoel van *Hamlet*. Het is een façade, waarachter men de leegte tracht te verbergen: 'nous connaissons trop de choses inutiles', klonk het toen. Men had angst voor de leegte en trachtte die op te vullen met nutteloze wetenschap... Het ging over verveling omdat men niet wist wat te doen met de dingen die men had (of kende). Bij Shakespeare en Müller (hoewel minder uitgesproken bij Paul Peyskens) daarentegen gaat het over pure ontgoocheling over de realiteit, over een verlammende onmacht door een teveel aan realiteit waardoor men niet meer weet wat eerst te doen. Zo weet de toeschouwer ook niet waar eerst te kijken. Niet dat alles zo snel gaat, of dat er zoveel gebeurt, maar

gewoon omdat de 'horizon' hier zo ruim is: het decor van Michel Van Beirendonck, de toeschouwers recht tegenover je (in de repetitieruimte van Bronks zaten de toeschouwers langs weerszijden van de scène), de acteurs verspreid over de ruimte,... Zo eenvoudig en toch zo complex. Rijk eigenlijk: je zit overal zo dichtbij dat je alles tot in de kleinste details kan observeren: van de bestudeerde plooiën in het tafelkleed tot de spontane gelaatsuitdrukkingen bij het publiek aan de overkant... Realiteit die volstrekt niet 'inutile' is. In tegenstelling tot *Iets Anders* is alles hier écht relevant.

Ongeduldige spanning

Van Beirendonck en Peyskens nodigen ons uit om plaats te nemen op de scène. Er was trouwens ook geen zaal voorhanden, blijkbaar: enkel een scène afgezet met gouden stoelen, bekleed met rood fluweel. De scenografie, ingepast in de eigenaardigheid van de repetitieruimte van Bronks (inclusief het plafond), baadde in iets van een plechtig-hoofse sfeer. Het leek alsof het stuk al begonnen was toen we binnenkwamen. Een techniek die doet denken aan stukken van tg. Stan, waar de toeschouwer bij het betreden van de zaal de tijd krijgt om zich in te leven in scène en acteurs. Te chamberen als het ware. Hier werd een tableau van een ontroerende eenvoud geserveerd, bij wijze van amuse-oeil, terwijl wij, de 'gasten', zich een plaatsje zochten. Maar er was meer: een ongeduldige spanning,... In tegenstelling tot wat bij tg. Stan meer en meer op een maniërisme begint te lijken, zit de opening hier consequent ingebed in het geheel. Net alsof het nooit echt duidelijk was wanneer het stuk precies begon (bij het betreden van de zaal, na de 'opgooi',...?), was het ook niet echt duidelijk wanneer het eigenlijk afgelopen was. Nadat de acteurs ons hadden uitgenodigd samen met hen het glas te heffen op de geslaagde operatie? Nadat de laatste toeschouwer was verdwenen? Net zoals je steeds de indruk hebt dat de acteurs / ado-